

Jaarverslag Duurzaamheid 2025

—

Inhoudsopgave

JAARVERSLAG DUURZAAMHEID 2025

Voorwoord	3
Onze locaties	5
Visie en ambitie	8
Milieuthermometer Zorg Goud	13
Gezondheid & welzijn	15
Kennis en bewustwording	19
Circulair	22
CO₂-voetafdruk	28
Minder milieubelasting medicatie	35
Op naar de beste zorg met de kleinste ecologische voetafdruk!	38

Voorwoord

—

Voorwoord

In 2025 hebben we als Spaarne Gasthuis opnieuw belangrijke stappen gezet op weg naar een duurzamere toekomst. Duurzaamheid is voor ons geen losstaand thema, maar een onderdeel van goede zorg. Het raakt de keuzes die we dagelijks maken – groot én klein – en vraagt om bewust handelen van iedereen binnen onze organisatie.

Afgelopen jaar hebben we ons meerjarenplan duurzaamheid 2025–2030 vastgesteld. Daarmee hebben we onze eerdere ambities verder aangescherpt en uitgebreid. We zijn trots dat we op koers liggen om deze doelstellingen te behalen. Voor het overgrote deel van de ambities zijn de jaarlijkse streefwaarden in 2025 gerealiseerd. Dat laat zien dat duurzaamheid steeds steviger verankerd raakt in onze organisatie.

Een bijzondere mijlpaal was het behouden van het gouden certificaat van de Milieuthermometer Zorg tijdens de controleaudit in oktober 2025. Daarmee behoren we nog altijd tot een selecte groep van slechts vijf ziekenhuizen in Nederland met deze erkenning. In 2026 start een nieuwe auditcyclus op basis van de aangescherpte criteria van versie 7.0. Ook daarin blijven wij investeren en vooruitkijken.

Naast concrete resultaten hebben we in 2025 veel aandacht besteed aan bewustwording en betrokkenheid. Met ziekenhuisbrede campagnes zoals de 'Week van de groene gewoontes' en 'Goede Zorg proef Je' hebben we medewerkers actief meegenomen in duurzaam denken en handelen. Ook duurzaamheid kreeg een vaste plek in onze kompasgesprekken.

Ook voerden we voor het eerst een patiëntenpanelonderzoek uit naar duurzaamheid. Meer dan 900 panelleden deelden hun mening en ervaringen. De uitkomsten laten zien dat duurzaamheid door patiënten als belangrijk wordt gezien, maar ook dat onze groene initiatieven nog niet altijd voldoende zichtbaar zijn.

Wij zien het als onze maatschappelijke verantwoordelijkheid om onze ecologische voetafdruk verder te verkleinen, zonder concessies te doen aan de kwaliteit van zorg. In dit jaarverslag laten we zien welke stappen we daarin in 2025 hebben gezet en welke ambities ons de komende jaren richting geven.

Samen blijven we werken aan de beste zorg met een steeds kleiner wordende milieu-impact.

Dr. Daphne Thijssen-Timmer

Lid raad van bestuur

Onze locaties

—

Het Spaarne Gasthuis verleent medisch-specialistische zorg aan alle inwoners van Nederland en specifiek aan de inwoners van de regio's Kennemerland, Haarlemmermeer en Duin- en Bollenstreek. Als een van de 27 topklinische ziekenhuizen in Nederland beschikken we over tien topklinische expertisecentra. Deze centra bieden zorg die aantoonbaar van hoog niveau is en zich onderscheidt van de reguliere ziekenhuiszorg. De meeste expertisecentra zijn verbonden aan een van onze vijf zorgspeerpunten: zorg voor kwetsbare ouderen, oncologische zorg, obesitaszorg, vrouw-kindzorg en spoedzorg. Lees meer hierover in ons jaarverslag 2025.

Onze zorg is op drie locaties gevestigd.

Hoofddorp

Haarlem Zuid

Haarlem Noord

Naast deze drie locaties zijn er buitenpoli's in Hillegom, Nieuw-Vennep en Velsen-Noord.

Beschikbare **bedden**

Op 31 december 2025 waren er **4.605** medewerkers in dienst, waarvan 3.261 in een zorggerelateerde functie.

Hoofddorp

70.500 m²

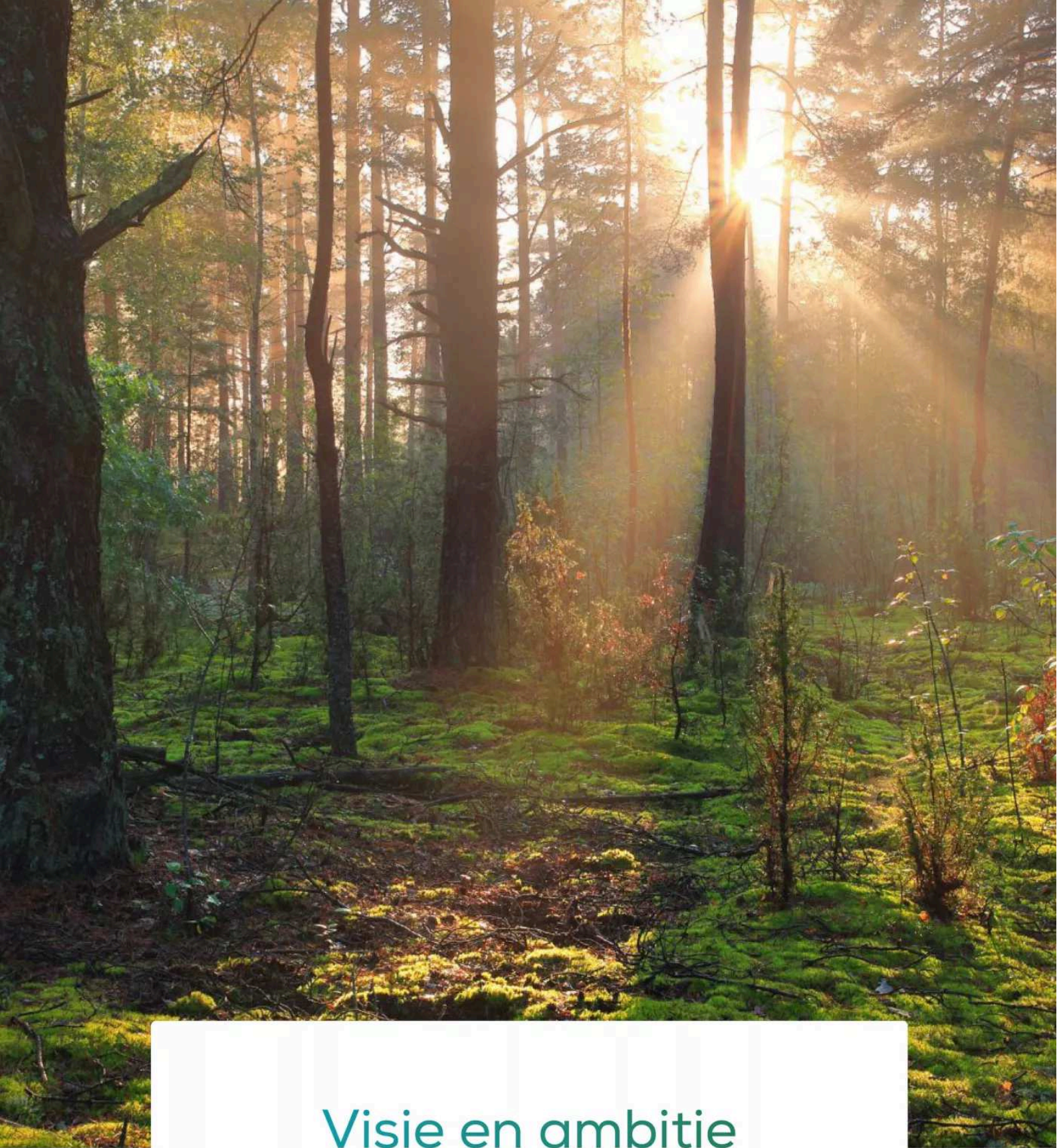
Haarlem Zuid

94.500 m²

Haarlem Noord

18.119 m²

Let op: alle bovengenoemde m2 gegevens betreffen bruto vloeroppervlak. Inclusief huur en verhuur.

Visie en ambitie

—

In 2023 hebben wij daarom de Green Deal Duurzame Zorg 3.0 ondertekend. Daarmee verbinden we ons aan vijf belangrijke thema's:

- **Vermindering van CO₂-uitstoot:** De Nederlandse zorgsector is verantwoordelijk voor zo'n 7% van de landelijke CO₂-uitstoot. Wij richten ons op het terugdringen van directe en indirecte CO₂-emissies, onder andere door energiebesparing, inzet op groene energie, duurzame mobiliteit en een efficiënte omgang met medicijnen. Lees meer in het hoofdstuk [CO₂-voetafdruk](#).
- **Meer circulariteit:** We willen zoveel mogelijk grondstoffen opnieuw gebruiken en inzetten op hergebruik. Minder verspilling en bewuste inkoop helpen ons hierbij. Lees verder in het hoofdstuk [Circulair](#).
- **Minder milieubelasting door medicatie:** Medicijnresten kunnen in het milieu terechtkomen en schade toebrengen aan ecosystemen. We zoeken actief naar manieren om dit zo veel mogelijk te voorkomen. Zie het hoofdstuk [Minder milieubelasting medicatie](#).
- **Gezonde omgeving en leefstijl:** Preventie en gezondheidsbevordering zijn essentieel. Door in te zetten op gezonde leefgewoonten en leefomstandigheden, kunnen we ziekte voorkomen en de zorgvraag verlagen. Dat draagt ook weer bij aan een lagere milieu-impact. Lees meer in het hoofdstuk [Gezondheid & welzijn](#).
- **Bewustwording en kennisdeling:** Duurzaamheid begint bij bewustzijn. Daarom besteden we aandacht aan de relatie tussen zorg, klimaat, milieu en gezondheid – met name in ons onderwijs aan (toekomstige) zorgprofessionals en in de bewustwording onder medewerkers. Zie het hoofdstuk [Kennis en bewustwording](#).

Deze speerpunten hebben wij visueel samengebracht in onze **praatplaat duurzaamheid**: een overzicht waarin in één oogopslag zichtbaar is hoe wij als ziekenhuis bijdragen aan toekomstbestendige zorg.

Praatplaat Duurzaamheid

Duurzaamheidsbeleid en –organisatie

Het integreren van duurzaamheid in de bedrijfsvoering is een doorlopend proces, waarbij een aantal stappen relevant zijn voor ons.

Ten eerste creëren we bewustzijn over duurzaamheid binnen de organisatie, bijvoorbeeld middels diverse bewustwordingsacties en onze groene ambassadeurs op zorg- en ondersteunende afdelingen. Lees meer hierover in hoofdstuk [Kennissen en bewustwording](#).

Ten tweede bepalen we de scope en geven we prioritering aan wat betreft duurzaamheidsthema's, doelen en –ambities. In 2025 heeft het Spaarne Gasthuis het Meerjarenplan Duurzaamheid 2025–2030 vastgesteld. Deze omvat concrete duurzaamheidsdoelen en gekwantificeerde ambities per doelstelling. Voor het definiëren van de duurzaamheidsdoelstellingen zijn de Green Deal 3.0 thema's als basis gebruikt. De doelen binnen een thema sluiten aan bij de Green Deal afspraken en deels bij het Meerjarenprogramma Duurzaamheid 2021–2030. Een van onze 20 concrete ambities blijft het behouden van het gouden Milieuthermometer Zorg certificaat.

De doelen en ambities in ons meerjarenplan 2025–2030 met als overkoepelend doel om het gouden Milieuthermometer Zorg certificaat te behouden.

Relevante duurzame initiatieven die bijdragen aan de meerjarendoelen worden periodiek geïnventariseerd en de prioritering van projecten en initiatieven vindt onder meer plaats op basis van verwachte duurzaamheidswinst, uitvoerbaarheid/haalbaarheid en financiële impact van het initiatief.

Ten derde verankeren wij duurzaamheid in de organisatiestructuur en werken wij continu aan implementatiestrategieën voor het behalen van de gedefinieerde doelen. De bestaande organisatiestructuur duurzaamheid vormt de basis hiervoor met de, aan de raad van bestuur rapporterende, regiegroep duurzaamheid, de adviseur duurzaamheid, de Green Teams (groepen collega's van dezelfde afdeling, die samen onderzoeken hoe ze hun afdeling kunnen verduurzamen) en diverse

duurzaamheidswerkgroepen. Geïdentificeerde duurzaamheidsdoelen worden op organisatieniveau nagestreefd. Aangezien er een bijdrage van alle zorg- en ondersteunende afdelingen nodig is, is duurzaamheid onderdeel van de Planning & Control cyclus, waarbij alle afdelingen minimaal één duurzaamheidsinitiatief kiezen en nastreven. De regiegroep duurzaamheid houdt regie over de duurzaamheidsbijdragen op afdelingsniveau en hoe deze bijdragen aan onze lange termijn doelen.

Ten vierde maken we duurzaamheid meetbaar en onze duurzaamheidsprestaties inzichtelijk middels (half)jaarlijkse interne en externe rapportages, instrumenten zoals de CO₂-routekaart en het milieumanagementsysteem Milieuthermometer Zorg.

Het proces eindigt niet bij de stap 'meten en rapporteren'. De periodiek in kaart gebrachte duurzaamheidsresultaten helpen bewustzijn te creëren en bij het verdere aanscherpen van doelen, ambities, strategie en beleid.

GOUD

ZILVER

BRONS

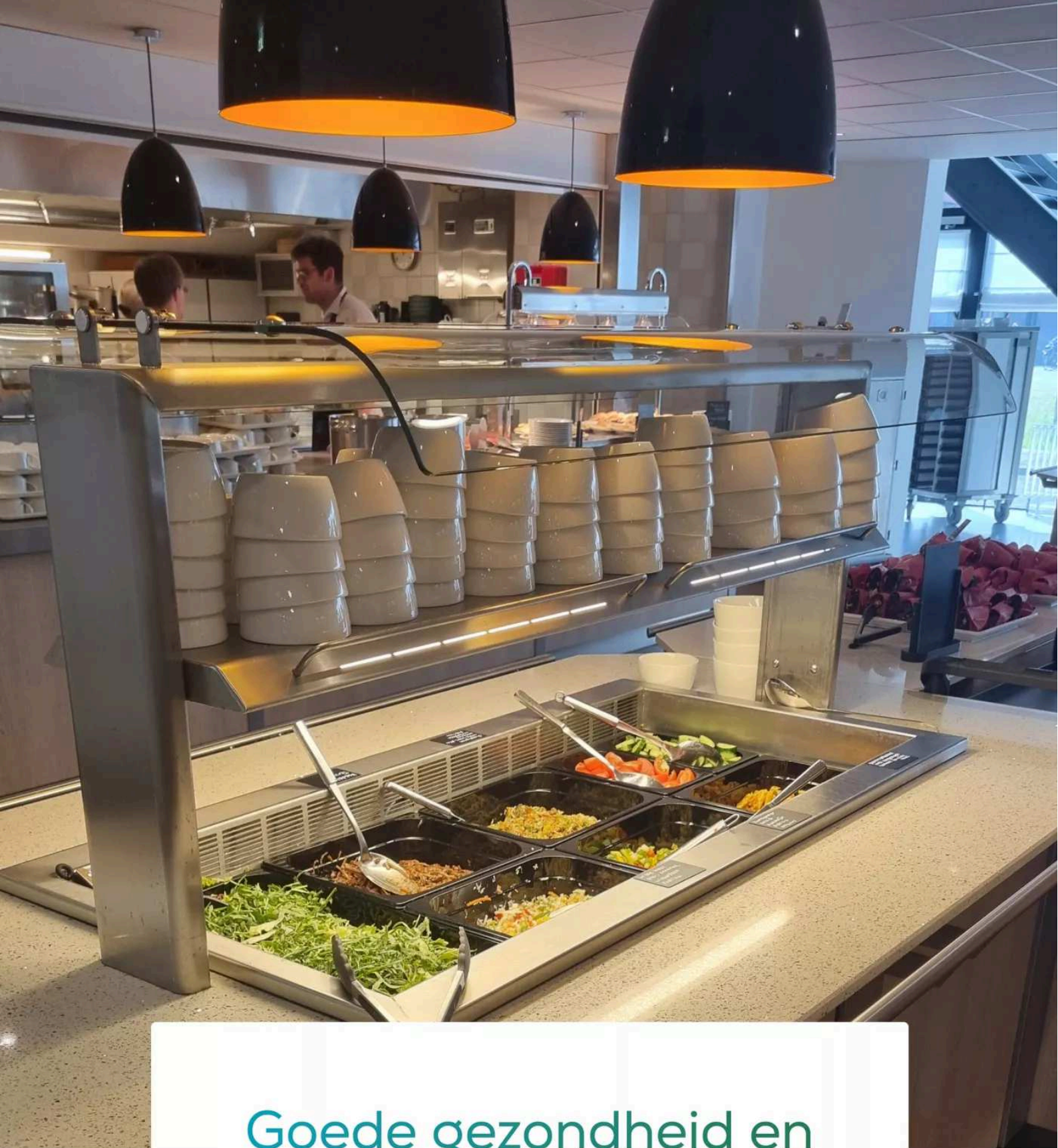
Milieuthermometer Zorg Goud

In 2025 hebben wij voor de locaties Hoofddorp, Haarlem Zuid en Haarlem Noord het [Milieuthermometer Zorg](#) certificaat niveau goud behouden. Hiermee zijn we 1 van de 5 ziekenhuizen met de hoogst haalbare certificering.

De Milieuthermometer Zorg is ontwikkeld door MPZ in samenwerking met [SMK \(Stichting Milieukeur\)](#). Deze is een zorg specifiek milieumanagementsysteem om duurzaamheid structureel in een zorgorganisatie te verankeren. Denk aan thema's zoals duurzaam inkopen, duurzaam vastgoed en energiebeheer, gevaarlijke stoffen, afval, voeding, de groene zorgprofessional en duurzame mobiliteit. De Milieuthermometer is een belangrijk instrument om onze duurzame prestaties structureel te verbeteren en concreet te maken voor personeelsleden, patiënten, bezoekers en andere belanghebbenden.

Met het behalen en behouden van het hoogste ambitieniveau 'goud' laten wij zien dat duurzaamheid een duidelijke plek in onze organisatie heeft gekregen, dat wij steeds beter onze voortgang op het gebied van duurzaamheid meten en onze milieuprestatie structureel verbeteren. Vier jaar geleden behaalden we al het zilveren certificaat (vijf jaar geleden het bronzen certificaat), waarmee we een basis hebben gelegd om onze duurzame bedrijfsvoering zichtbaar te maken en te borgen.

Met het behouden van 'Goud' is er een fantastische mijlpaal maar geen einddoel bereikt.

Goede gezondheid en
welzijn van patiënten
en medewerkers

Gezonde omgeving:

- Opstellen en uitvoeren strategisch vastgoedplan inclusief duurzaamheid (conform Milieuthermometer Zorg) in 2030 (bijvoorbeeld vergroening binnen en buiten)
- Reductie hoeveelheid gevaarlijke stoffen (met UN code) met nadruk op CMR (carcinogeen, mutageen en reprotoxisch)

Gezonde en duurzame voeding:

- Voldoen aan gezonde en duurzame voeding criteria Goede Zorg Proef Je en Milieuthermometer Zorg. Dit houdt in maximaal 20% dierlijke eiwitten in 2030 voor medewerkers en bezoekers en minimaal 50% plantaardige eiwitten voor patiënten, mits medisch verantwoord.

Gezonde omgeving

Vergroening binnen en buiten

Uit wetenschappelijk onderzoek blijkt dat groen in een ziekenhuisomgeving positieve effecten kan hebben op de gezondheid van patiënten. Planten in de wachtkamer verminderen gevoelens van angst, pijn en stress. Uitzicht op natuur verkort de ligduur en pijnstillers-gebruik. Een groene omgeving draagt bij aan snellere genezing en ontspannen patiënten en medewerkers. In het Spaarne Gasthuis houden we in het ontwerp van de binnenruimten van het ziekenhuis rekening met onder andere deze positieve effecten van groen op de gezondheid. Dit gebeurt bijvoorbeeld in ons Beeldkwaliteitsplan. Ook buiten onze muren zetten we ons in voor meer groen op het terrein. Door slim gebruik te maken van de ruimte kan de omgeving verder worden vergroend.

Reductie hoeveelheid gevaarlijke stoffen

Ook zo min mogelijk gebruik maken van gevaarlijke stoffen kan bijdragen aan een gezonde omgeving. Het Spaarne Gasthuis gebruikt deze bijvoorbeeld voor werkzaamheden op de pathologie en voor de desinfectie en reiniging van instrumenten en apparatuur. Daarom hebben wij de reductie van gevaarlijke stoffen (met nadruk op CMR (carcinogeen, mutageen en reprotoxisch)) gedefinieerd als een van de groene meerjarendoelen.

De werkgroep reductie gevaarlijke stoffen monitort het verbruik van gevaarlijke stoffen, met name Zeer Zorgwekkende Stoffen (ZZS) en stuurt actief op reductie hiervan. Formaldehyde is verreweg de meest gebruikte ZZS. Nieuwe werkmethoden worden onderzocht om het verbruik te reduceren. Gevaarlijke stoffen zitten ook in schoonmaak- en desinfectiemiddelen. In 2025 is het verbruik ervan onderzocht en is er naar veiligere en groenere alternatieven gekeken. Dit onderzoek loopt nog.

Bij het werken met gevaarlijke stoffen is doorlopend aandacht voor veilig gebruik, opslag, transport en voorlichting aan medewerkers. Door middel van een risico-inventarisatie en evaluatie en een interne milieuaudit toetsen wij regelmatig of de werkwijze en de wetgeving omtrent het werken met gevaarlijke

stoffen goed wordt nageleefd.

Gevaarlijke stoffen zijn geregistreerd in een 'Gevaarlijke stoffen applicatie' die toegankelijk is voor iedereen die in het ziekenhuis werkt. Hierin is per gevaarlijke stof het veiligheidsinformatieblad terug te vinden waarin onder andere de EHBO-maatregelen en de maatregelen bij ongewild vrijkomen van de stof zijn terug te vinden. Eind 2025 is gekozen voor de gevaarlijke stoffen applicatie van Milieu Platform Zorg (MPZ). Deze applicatie bevat alle gevaarlijke stoffen die doorgaans in een ziekenhuis worden gebruikt.

Samen met de collega's van de afdeling Inkoop hebben we een aanpassing gedaan in de inkoopprocedure van (nieuwe) gevaarlijke stoffen. Hierdoor wordt aan de voorkant gemonitord welke gevaarlijke stoffen de organisatie binnenkomen en kunnen we afdelingen adviseren over onder andere benodigde beschermingsmaatregelen, opslagnormen en veiligere alternatieven. Ook zal dit bijdragen aan de bewustwording van de aanvrager en uiteindelijk een veilige en gezonde werkomgeving van medewerkers. Door de aanpassing van de inkoopprocedure is ook beter zicht ontstaan op de hoeveelheden van de (nieuwe) gevaarlijke stoffen die worden gebruikt.

Gezonde en duurzame voeding

We zetten in op gezonde voeding voor patiënten en medewerkers. Daarom heeft het Spaarne Gasthuis in 2023 de intentieverklaring 'Goede Zorg Proef Je' ondertekend met het doel de voeding voor patiënten en medewerkers zo duurzaam en gezond mogelijk aan te bieden. Ziekenhuizen hebben tenslotte een voorbeeldrol in de maatschappij bij het aanbieden van gezonde voeding. Een gezonder voedingsaanbod draagt bij aan herstel van patiënten, een gezonde werkomgeving voor medewerkers en een gezonde keuze voor bezoekers. Met 'Goede Zorg Proef Je' gaat niet alleen de gezondheid van patiënten, medewerkers en bezoekers vooruit. Ook op het gebied van duurzaamheid is dit een belangrijke ontwikkeling. Zo worden wij steeds beter in het aanbieden van seizoensproducten en plantaardige eiwitten in plaats van dierlijke eiwitten.

De stappen die we in 2025 hebben gezet, blijven we in 2026 continueren en optimaliseren.

Wat we al doen:

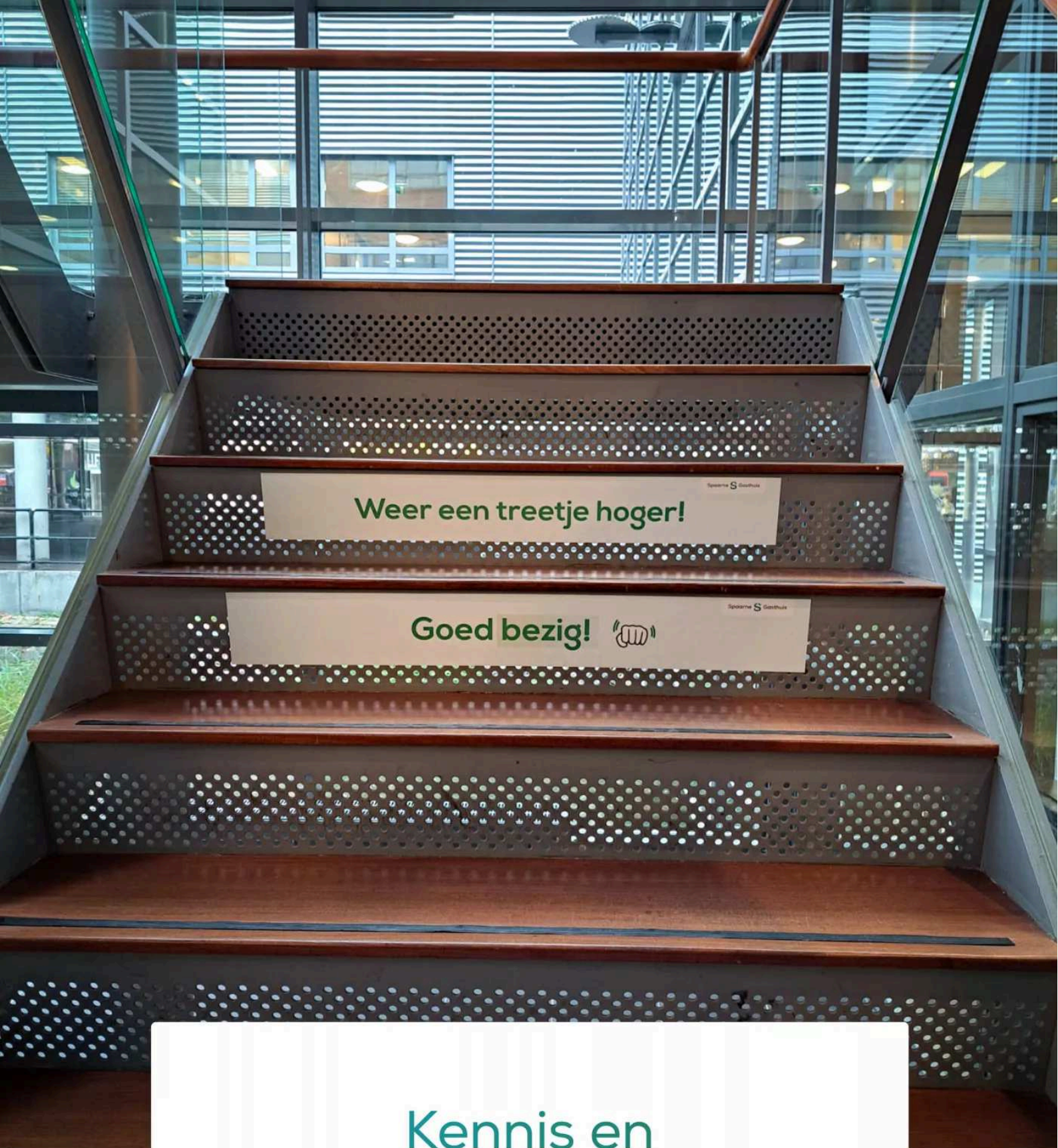
- Aanbod van de warme maaltijden voor patiënten met daarin dagelijks 1 volledig vegetarisch menu als eerste keuze. Daarnaast is er ook dagelijks keuze voor een vegetarische maaltijdsalade en worden er eiwit verrijkte desserts vers bereid door onze keukenmedewerkers.
- In het bezoekers- en personeelsrestaurant stimuleren we de gezonde (vegetarische) items. Sinds 2023 hebben we het aanbod aan vegetarisch en gezond uitgebreid. Bijvoorbeeld met een saladebar, een grote wens vanuit de medewerkers en bezoekers. Deze stappen blijven we continueren en optimaliseren.
- De vergaderservice bestaat sinds 2025 uit een geheel vegetarisch assortiment en lunches worden op maat samengesteld, bestaande uit smakvolle producten.
- We zijn dankzij de ondersteuning van de gemeente Haarlem samen met Greendish een onderzoek gestart om te kijken waar er mogelijkheden liggen voor het verduurzamen van ons voedingsaanbod.

Afname (gewicht) in 2025 van voedingsleverancier	Dierlijke eiwitten	Plantaardige eiwitten
Patiëntenvoeding	78%	22%
Restaurant (personeel en bezoekers)	57%	43%

Tabel 1: Verhouding dierlijke en plantaardige eiwitten (data van onze voedingsleverancier Distrivers)

Andere voorbeelden in het kader van bevordering van gezondheid en welzijn van onze medewerkers

- Sinds 2019 is het gehele terrein rondom het Spaarne Gasthuis op alle locaties een rookvrije zone. Binnen de gebouwen mag er uiteraard ook niet gerookt worden. We blijven benadrukken dat we een rookvrije omgeving zijn en deden ook in 2025 mee met de campagne rond Stoptober. Medewerkers die willen stoppen met roken kunnen daarbij hulp krijgen als ze dat willen.
- We bieden alle medewerkers die op de fiets naar het werk (willen) komen de mogelijkheid om via de werkgever fiscaal aantrekkelijk een fiets aan te schaffen.

Weer een treetje hoger!

Goed bezig!

Kennis en bewustwording

Willen we een versnelling van de verduurzaming van zowel bedrijfs- als zorgprocessen in ons ziekenhuis? Dan is het noodzakelijk dat alle medewerkers geïnformeerd zijn over de impact van zorg op het klimaat en milieu en de impact van het klimaat en milieu op de gezondheid. In de Green Deal Duurzame Zorg 3.0 is het thema kennis en bewustwording daarom ook expliciet opgenomen als een van de vijf pijlers.

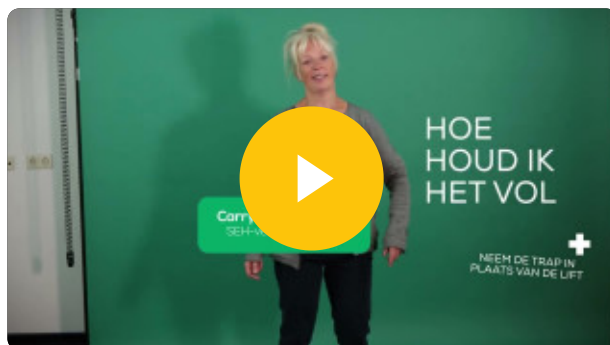

Alle medewerkers maken kennis met duurzame zorg en planetaire gezondheid

Duurzame zorg en planetaire gezondheid in opleiding en onderwijs

Wat hebben we in 2025 gedaan

- Wij stimuleren fietsen naar het werk, traplopen en meer plantaardig eten in een unieke, interne campagne De Week van de Groene Gewoontes. Preventie en gezondheidsbevordering zijn hierbij erg belangrijk. Met deze campagne zetten we in op de thema's 'beweging' en 'voeding'. We geven collega's een zetje om na te denken over je dagelijkse leefstijl.

- Een belangrijke ontwikkeling in 2024 was de lancering van een e-learning over planetaire gezondheid en duurzame zorg, mede-ontwikkeld door één van de keuzecoassistenten duurzaamheid. Deze e-learning is niet alleen toegankelijk voor ziekenhuispersoneel, maar ook voor geïnteresseerden buiten het ziekenhuis. [Bekijk de e-learning](#). Ook in 2025 hebben we deze e-learning zo veel mogelijk onder de aandacht gebracht bij onze medewerkers.
- Het Spaarne Gasthuis doet mee aan het landelijke programma Samen de Zorg vergroenen. Het programma richt zich op het implementeren van bewezen verduurzamingsinterventies op verpleegafdelingen en het verduurzamen van het geneesmiddelgebruik. Wat betreft het laatste is onze apotheek samen met een aantal medische specialisten actief om de voorgestelde interventies te realiseren. Lees meer hierover in hoofdstuk 'Minder milieu-impact medicatie'. Wat betreft verduurzamingsinterventies op verpleegafdelingen zijn twee bevlogen verpleegkundigen gestart als Green Nurse Champions. Zij krijgen de ruimte om zich twee jaar lang een aantal uur per week te richten op duurzame verbeteringen op de verpleegafdelingen. Samen met collega's implementeren zij duurzame interventies. Lees meer hierover in hoofdstuk 'circulair'.

- Meer dan 20 zorgafdelingen hebben inmiddels een Green Team. Een Green Team bestaat uit collega's van dezelfde afdeling die samen onderzoeken hoe ze hun afdeling kunnen verduurzamen. Elk team richt zich op wat voor hun afdeling mogelijk is. Bijvoorbeeld hoe we minder materialen kunnen gebruiken, hoe we zo zuinig mogelijk met medicatie kunnen omgaan, hoe we nog meer kunnen inzetten op e-consults, of hoe digitale voorlichting de geprinte folders kan vervangen.
- In oktober 2025 voerden we een patiëntenpanelonderzoek duurzaamheid uit. Meer dan 900 leden van het panel vulden de vragenlijst in. De uitkomsten laten zien dat het onderwerp duurzaamheid binnen het panel als belangrijk wordt ervaren en tegelijkertijd er nog weinig over de groene activiteiten binnen het ziekenhuis bekend is. Duurzaamheid blijkt voor bijna iedereen belangrijk: 99% van de respondenten vindt het (heel) belangrijk dat we werken aan minder afval, lager energieverbruik en minder medicijnverspilling. Voor 40% speelt dit zelfs mee in de keuze voor een ziekenhuis. De resultaten van het onderzoek geven duidelijke steun voor de ingeslagen weg wat betreft het verder verduurzamen van de zorg in het Spaarne Gasthuis.

Duurzame zorg en planetaire gezondheid in opleiding en onderwijs

Eind 2022 zijn we als eerste ziekenhuis in Nederland gestart met een keuzecoschap Duurzaamheid – Arts van de Toekomst. Daarnaast bieden wij artsen in opleiding, die niet alleen geïnteresseerd zijn in hun vakgebied als arts, een verdiepingsstage leiderschap en duurzaamheid aan. In ons onderwijs is ook steeds meer aandacht voor duurzame zorg en planetaire gezondheid. In 2024 werden duurzaamheidsaspecten geïntegreerd in verschillende onderdelen van het Klinisch Training Onderwijs (KTO), zoals bij de observatie van de anamnese en het lichamelijk onderzoek. Ook kwamen onderwerpen als de impact van klimaatverandering op gezondheid aan bod. In presentaties over ziektebeelden werd naast medische kennis ook aandacht besteed aan preventie.

Lees meer hierover in het [jaarverslag van de Spaarne Gasthuis Academie](#).

Circulair

—

Voor het leveren van zorg zijn veel medische hulpmiddelen, instrumenten en apparatuur nodig. Maar ook meubilair, bedrijfskleding, wasgoed, facilitaire producten en uiteraard voedingsproducten worden in grote hoeveelheden gebruikt en verbruikt. In de Green Deal Duurzame Zorg 3.0 zijn afspraken gemaakt om zo efficiënt en spaarzaam mogelijk met grondstoffen om te gaan. Ook het Spaarne Gasthuis heeft zich hieraan gecommitteerd en heeft ambities uitgesproken op het gebied van (rest)afvalreductie, duurzame vernieuwbouw en duurzaam inkopen.

Duurzaam inkopen:

- Duurzame inkoopcriteria zijn toegepast voor 100% op inkooptrajecten in scope in 2026
- Reductie medische hulpmiddelen (wegwerp) conform Green Deal Duurzame

Zorg

Duurzame vernieuwbouw

Afvalreductie en –recycling:

- -35% afval in 2030 t.o.v. 2021 (exclusief bouwafval)
- -25% restafval in 2026 t.o.v. 2021
- Subdoel: maximaal 50% van al het afval is restafval in 2028

Bij het maken van duurzame keuzes op het gebied van circulair houden we onder meer rekening met het R-ladder model, dat helpt om circulair werken vorm te geven met de focus op waarde behoud. Met het model focus je eerst op het voorkomen en verminderen van materiaalgebruik. De stap die daarop volgt is kijken naar de beste manier van hergebruik of het terugwinnen van de materialen. Hoe hoger op de R-ladder, des te beter.

Duurzame keuzes vóór aanschaf en gebruik

Duurzaamheidsaspecten wegen steeds zwaarder bij inkoop- en investeringsbeslissingen. Het is belangrijk om aan het eind van de keten te kijken wat we met de producten en apparatuur kunnen doen wanneer ze niet meer nodig zijn. Het is minstens zo belangrijk om aan het begin van de keten rekening te houden met de voetafdruk en de recyclebaarheid van producten. Met het toepassen van duurzaamheidscriteria tijdens inkooptrajecten en bij investeringsbeslissingen hebben we daar invloed op.

Keuzes die we al maken:

- De afdeling Inkoop maakt gebruik van een duurzaam inkoopbeleid. Een belangrijk onderdeel van dit beleid is het toepassen van duurzaamheidscriteria bij inkooptrajecten. Duurzaamheid wordt ook meegewogen volgens de Milieuthermometer Zorg eisen.
- We onderzoeken doorlopend voor welke medische artikelen we kunnen overstappen van de wegwerpvariant naar een herbruikbaar alternatief.

- Voor het uitgeven van niet-vloeibare medicatie zijn we overgestapt van plastic medicatiebekertjes naar de papieren variant. Daarnaast hebben wij ons protocol aangepast om de hoeveelheid benodigde medicatiebekertjes significant te verlagen.
- In het eerste kwartaal van 2025 zijn we op alle locaties in het personeelsrestaurant, de winkels en voor de vergaderservice overgestapt op afwasbaar serviesgoed, in plaats van wegwerpservies. Koffiebekers, borden, bakjes en bestek worden nu dagelijks gebruikt, in plaats van de wegwerpvarianten.

- We zijn overgestapt op een nieuwe duurzame wasserij. Zij bieden veel ontwikkelkansen op het gebied van linnen. Daarom wordt er momenteel onderzocht hoe wegwerptextiel nog meer vervangen kan worden door wasbaar textiel.
- De afdelingen Inkoop en Keuken, Catering & Logistiek hebben in 2025 samen gekeken wat er mogelijk is om het assortiment schoonmaakmiddelen te verduurzamen. Zes artikelen zijn omgezet naar duurzamere alternatieven en voor ongeveer 20 artikelen is het, vanuit duurzaamheidsoogpunt, niet meer mogelijk om deze zonder interne afstemming te bestellen.

Gebruik verminderen

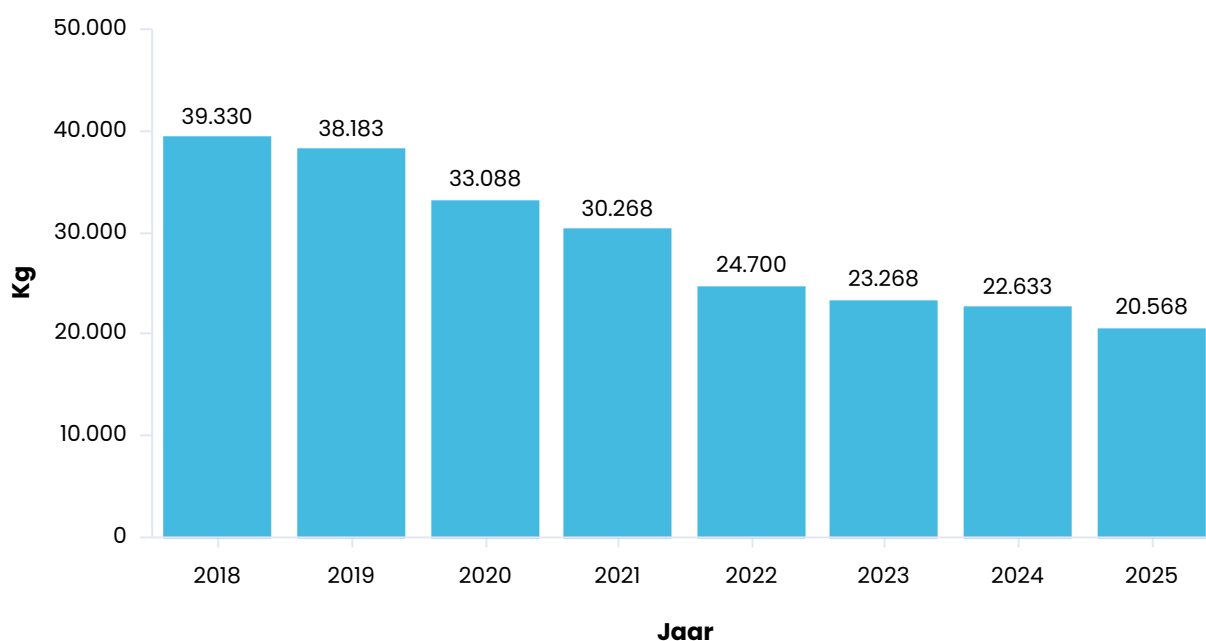
Niet alleen in de aanschaf speelt duurzaamheid een belangrijke rol, ook tijdens het gebruik van materiaal, medicijnen en apparatuur is het belangrijk dat we dit zo duurzaam mogelijk doen.

Wat we al doen:

- In 2025 zijn er met de interne bewustwordingscampagne NO RISK? NO GLOVE! 8% niet-steriele handschoenen bespaard. Daarnaast hebben we nog andere interventies gerealiseerd op het gebied van duurzamer (medisch) materiaalgebruik. Dit heeft significant bijgedragen aan een 7% reductie van medische disposables in 2025 ten opzichte van 2024.
- We zoeken steeds afstemming met de apotheek over benodigde hoeveelheden medicatie, zoals voorgevulde spuiten en het aantal dagen standaardlevering van medicatie op naam.
- Op alle locaties van het Spaarne Gasthuis hebben we in 2025 een 'à la carte' concept uitgerold, om zo voedselverspilling tegen te gaan en meer keuzevrijheid en flexibiliteit te bieden aan de patiënt. De maaltijden worden per patiënt geportioneerd en verwarmd. Door het nieuwe voedingsconcept zijn er significant minder voedselverliezen.

- Binnen het landelijk programma waaraan het Spaarne Gasthuis ook deelneemt, zijn 21 interventies geselecteerd om materiaalgebruik op verpleegafdelingen te verminderen en duurzame of herbruikbare alternatieven te stimuleren. Van deze interventies hebben we er al 9 geïmplementeerd, zoals het initiatief '[Samen de Zorg vergroenen](#)'.
- Ten opzichte van vorig jaar is het verbruik van kantoorpapier met 9% afgenomen. Hieraan heeft onder meer een aanpassing in de software bijgedragen. Die dwingt gebruikers om dubbelzijdig te printen, tenzij handmatig enkelzijdig printen wordt aangegeven. In vergelijking met 2018 is het verbruik zelfs bijna gehalveerd.

Kantoorpapier verbruik in kg

Duurzame keuzes na gebruik

Tot slot een aantal voorbeelden hoe we ná de gebruiksfase proberen zo veel mogelijk grondstoffen terug in de keten te brengen:

- Ook in 2025 hebben meubilair en apparatuur een tweede leven gekregen dankzij de Commissie Tweede Kans. Via deze commissie zijn er in 2025 onder andere behandelbanken, verpleegbedden, postoele, afvalbakken en stoelen gedoneerd aan 'Stichting Oekraïne heeft hulp nodig'. Zorg en laboratorium apparatuur is dankzij Commissie Tweede Kans naar Gambia, Oekraïne en Nederland gestuurd om een tweede leven te krijgen. Een lokale partij heeft kantoormeubilair ontvangen.
- Hospitality-medewerkers scheiden overgebleven etensresten op de verpleegafdelingen. Dit draagt bij aan een kleinere restafvalstroom van het Spaarne Gasthuis.
- Het koffiedik uit de koffiemachines van de restaurants wordt ingezameld voor een bedrijf uit Haarlem dat het koffiedik gebruikt om oesterzwammen te kweken voor de oesterzwamkroketten.

Afval

Afvalstromen

We maken onderscheid tussen drie hoofdafvalstromen:

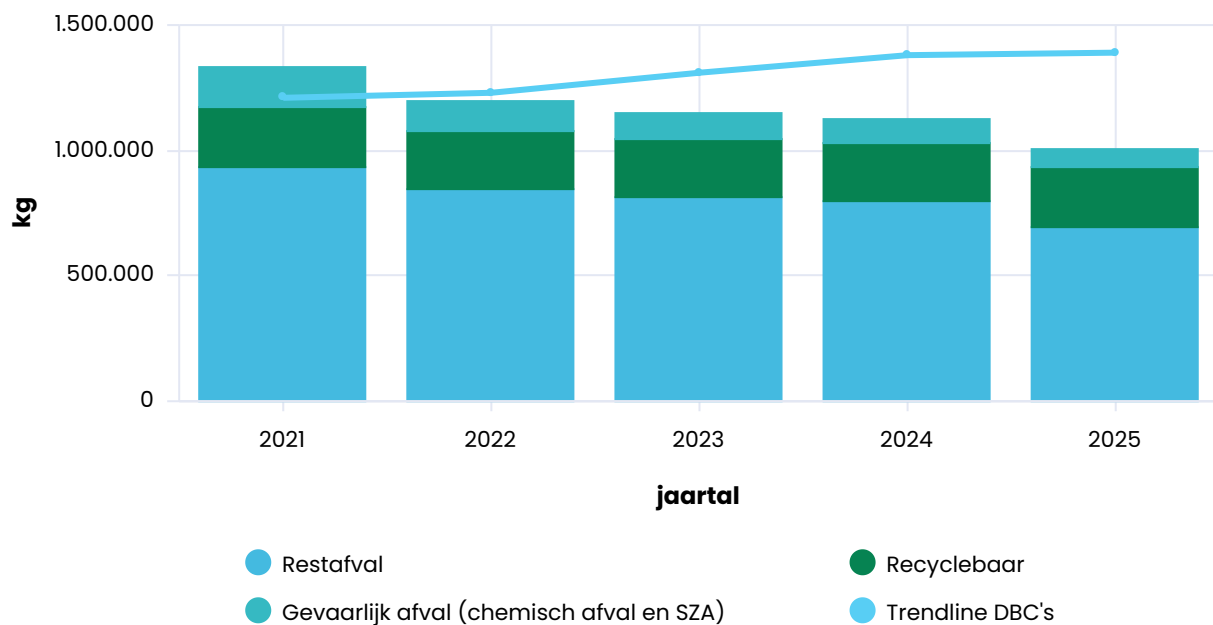
- Restafval (69% van het totale afval): afval dat we niet gescheiden kunnen inleveren, omdat het geen schone afvalstroom is of omdat wij dit nog onvoldoende scheiden.
- Gevaarlijk afval (7% van het totale afval): chemisch afval en specifiek ziekenhuisafval, bijvoorbeeld infectueus afval en cytostatica.
- Recyclebaar (niet-gevaarlijk) afval (24%).

Afvalstroom		KG	%
Restafval		696.860	69%
Gevaarlijk afval		72.756	7%
Bestaat uit:	Chemisch afval	16.717	1%
	Specifiek Ziekenhuis Afval	56.039	6%
Afval recyclebaar		237.331	24%
Bestaat uit:	Papier en karton (inclusief vertrouwelijk)	133.280	13%
	SWILL / GFT	13.545	1,3%
	Grof restafval	36.360	3,6%
	Plastic, drinkpakken	30.413	3%
	Polypropyleen	4.118	0,4%
	Hout	12.880	1,3%
	Metalen	595	0,1%
	Frituurvet	880	0,1%
	Glas Bont	2.045	0,2%
	Elektronisch afval	845	0,1%
	Overig	2.370	0,2%
Eindtotaal 2025		1.006.947	100%

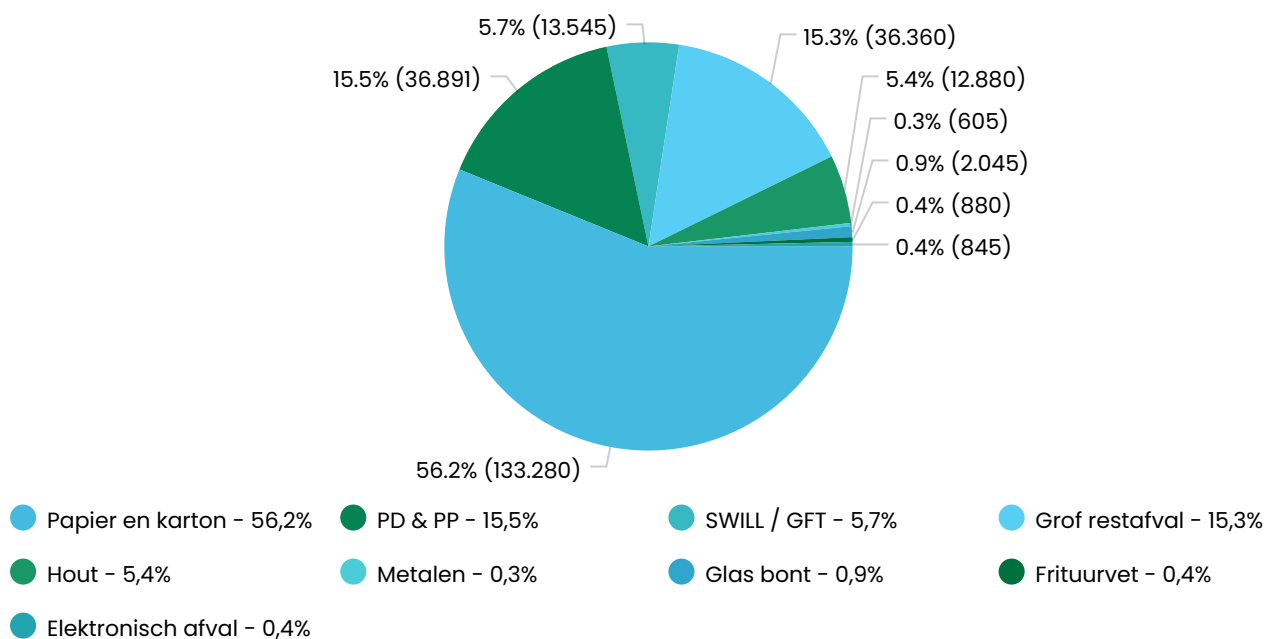
Bron: Data afvalinzamelaar Meerlanden (exclusief afvalcijfers Apotheek Spaarne Gasthuis)

10% restafvalreductie t.o.v. 2024 en -24% t.o.v. 2021

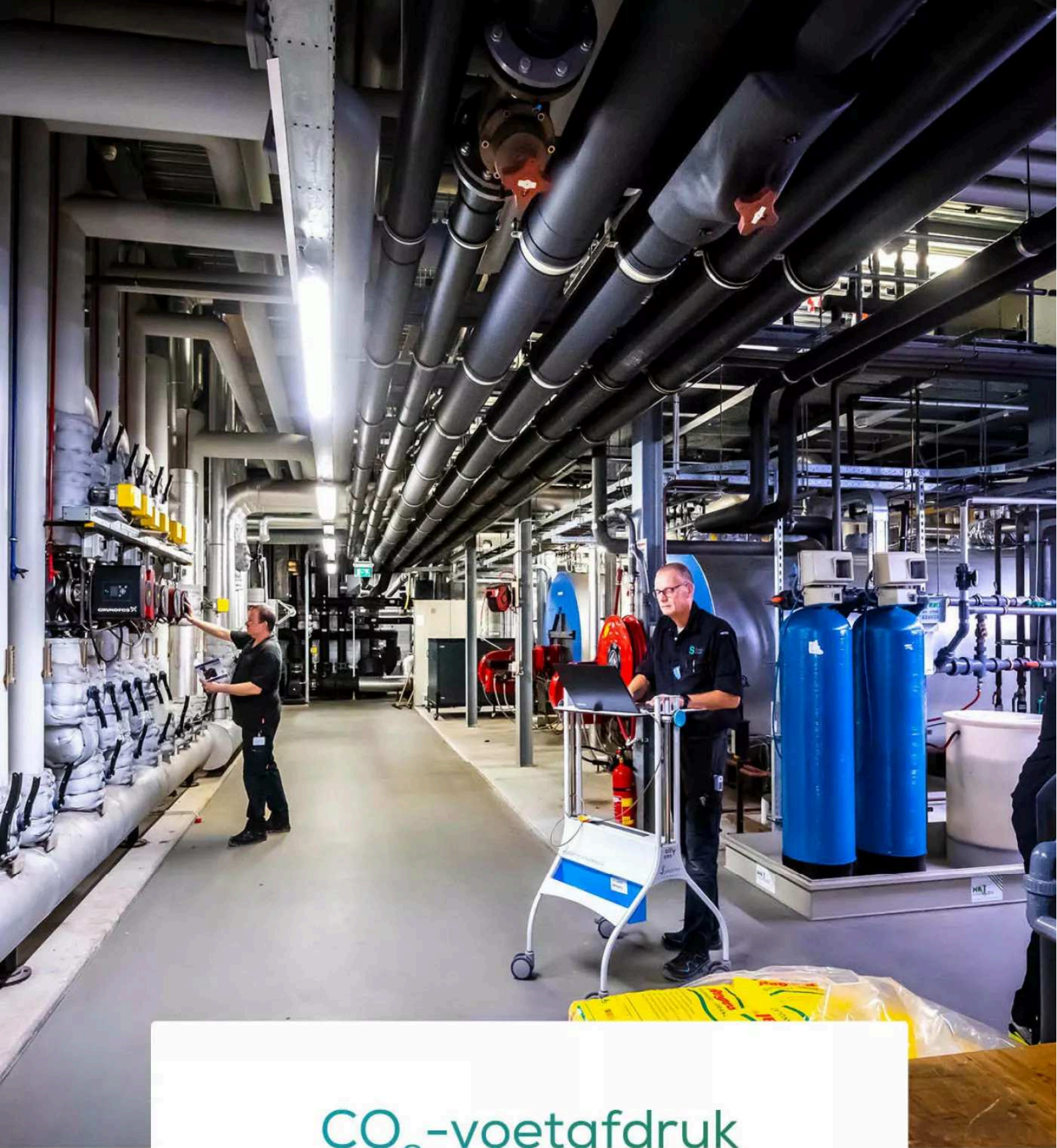
In 2025 heeft het Spaarne Gasthuis in totaal 6% minder afval geproduceerd ten opzichte van vorig jaar, waaronder 10% minder restafval. In 2025 zijn er 1% meer DBCs (diagnose-behandelcombinaties) geopend. De hoeveelheid afval die we produceren hebben we daarmee structureel nog verder weten terug te dringen. Onze afvalberg is de afgelopen jaren structureel kleiner geworden voor dezelfde geleverde zorg. Dit hebben we onder meer bereikt door onderzoek te doen naar mogelijkheden om over te stappen van wegwerpproducten op herbruikbare producten, door doorlopend bewustwording te creëren rondom zuinig omgaan met grondstoffen en hergebruik van oude apparatuur/meubilair via de Commissie Tweede Kans.

24% van het totale afval wordt gescheiden en is recyclebaar (niet-gevaarlijk afval)

Afbeelding: verhouding niet-gevaarlijke afval recyclebaar

CO₂-voetafdruk

Het overgrote deel van de CO₂-uitstoot in de gezondheidszorg wordt met name veroorzaakt door energieverbruik van gebouwen, reisbewegingen van medewerkers en patiënten en geneesmiddelen (zie ['Een stuur voor de transitie naar duurzame gezondheidszorg'](#)).

Een deel van deze directe (scope 1) en indirecte (scope 2 en 3) emissies hebben wij voor 2025 in kaart gebracht. Relevante scope 3 emissies, veroorzaakt door geneesmiddelen en reisbewegingen van patiënten en bezoekers, ontbreken nog. Ook niet meegenomen zijn bijvoorbeeld de emissies door de productie van ingekochte materialen.

	CO ₂ -equivalent in ton	%
CO₂ Scope 1 (directe CO₂ emissies)		
Aardgas en overige brandstof gebouwen	6.605	
Koudemiddel koelinstallaties (lekverlies)	168	
Sevofluraan	11	
Goederenvervoer	61	
Scope 1 Totaal	6.845	35%
CO₂ Scope 2 (indirecte CO₂ emissies door energieopwekking)		
Zelf opgewekte zonnestroom (PV)	0	
Ingekochte elektriciteit	12.098	
Waarvan groene stroom uit zonne-energie	-3.629	
Waarvan groene stroom uit het buitenland	0	
Elektrische auto's (laden op de zaak)	11	
Scope 2 Totaal	8.480	44%
CO₂ Scope 3 (overige indirecte CO₂ emissies)		
Drinkwater	38	
Papier - duurzaam	25	
Afvalwater	23	
Afvalverwerking	24	
Zakelijk reizen medewerkers	164	
Woon-werkverkeer	3.729	
Scope 3 Totaal	4.013	21%
2025 CO₂-uitstoot totaal (scope 1,2 en 3)	19.338	100%

Scope 1, 2 en 3 emissies (bron: Milieubarometer - CO₂-Footprint GHG-Protocol market-based 2025 (op basis van Spaarne Gasthuis input data); de emissies door woon-werkverkeer zijn geschat met behulp van een medewerkers enquête)

Van de gekwantificeerde CO₂-emissies wordt de grootste uitstoot veroorzaakt door de elektriciteit die het Spaarne Gasthuis inkoopt (44% van de totale voetafdruk). De inkoop van elektriciteit wordt sinds 2021 elk jaar vergroend met groene stroom uit Nederland, waar het Spaarne Gasthuis sinds 2025 30% van inkoopt. De overige 70% betrof in 2025 Europese hernieuwbare energie. Vooruitkijkend is onze ambitie voor 2032 om de elektriciteit volledig 'groen' in te kopen (groene stroom opgewekt in Nederland). 1% van ons stroomverbruik wekken wij zelf op met ongeveer 1.400 zonnepanelen op de locaties Hoofddorp en Haarlem Noord.

Op de tweede plaats volgt het aardgasverbruik (en overige brandstoffen), voor verwarming en luchtbevochtiging, met 34%. Door de overstap van aardgas naar duurzame installaties, zoals WKO-systemen en warmtepompen, wordt het gasverbruik van het Spaarne Gasthuis de komende jaren steeds meer verlaagd. Middels onze warmte-koude-opslag in de bodem, in Hoofddorp en Haarlem Zuid winnen wij voor een deel zelf warmte (9889 GJ) en koude (6689 GJ).

Woon-werkverkeer emissies volgen op de derde plaats, op basis van een interne schatting naar aanleiding van een medewerkers enquête, met ongeveer 19%.

Vastgoed-gerelateerde CO₂-uitstoot verminderen:

- Reductie gasverbruik (55% in 2030; 100% in 2050)
- Totaal energieverbruik < 280 kWh/m² in 2030 en < 200 kWh/m² in 2050 conform Milieuthermometer Zorg
- 100% inkoop/opwekking groene NL stroom

(In)directe CO₂-uitstoot door vervoers-bewegingen reduceren:

- 100% CO₂-arme eigen bedrijfswagens in 2030
- 7,5% reductie autogebruik woon-werk verkeer
- 30% zorg zonder reisbewegingen

Vastgoed-gerelateerde CO₂-uitstoot verminderen

De energieconsumptie voor het verwarmen en koelen van gebouwen is een belangrijke bijdrage aan de CO₂-voetafdruk van het Spaarne Gasthuis. Dit geldt ook voor de energie die nodig is voor de luchtbehandeling, de verlichting en (medische) apparatuur.

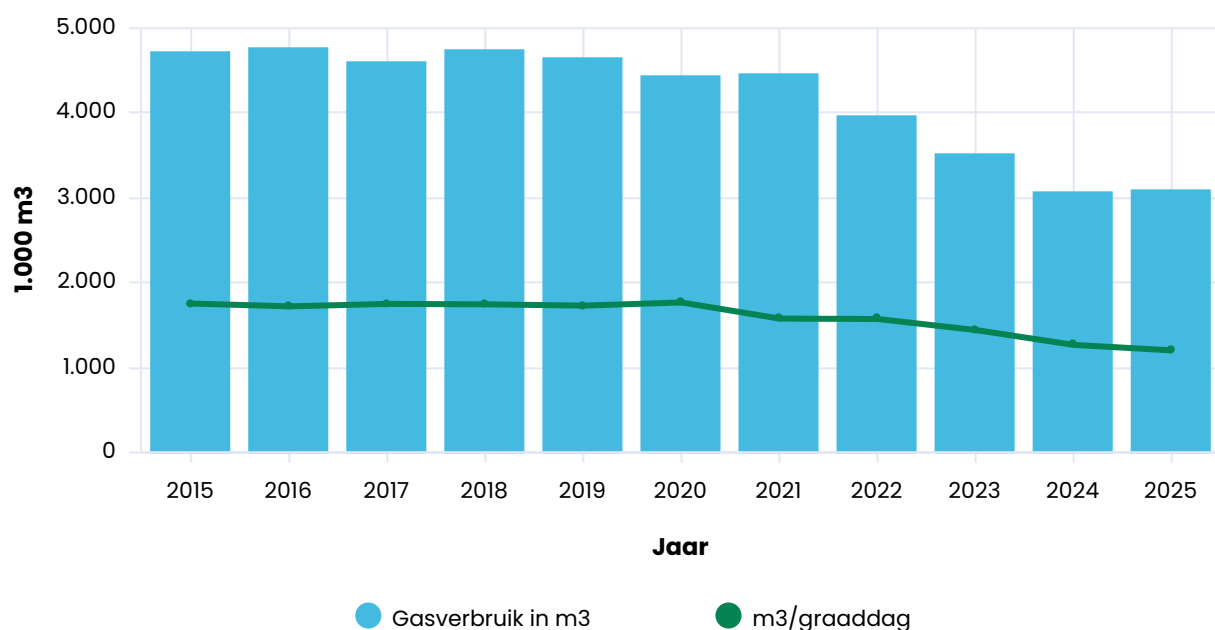
Absoluut in de plus, structureel in de min

Absoluut zien we een lichte stijging van het gasverbruik ten opzichte van 2024, echter structureel hebben we minder gas verbruikt.

Het absolute gasverbruik is met 0,4% licht gestegen ten opzichte van vorig jaar. Tegelijkertijd is er dankzij een aantal structurele gasbesparingsmaatregelen 5% minder gas per graaddag* verbruikt (dat betekent dat het dalende gasverbruik samenhangt met de uitgevoerde energiebesparingsmaatregelen en niet alleen met minder dagen waarop verwarmd moet worden). Zo zijn er twee gasketels in Haarlem Noord en drie in het Lab-gebouw vervangen. Daarnaast zijn de stoomgeneratoren van de Apotheek lager gezet, is in Hoofddorp de stoom naar de keuken afgesloten en zijn er twee rookgascondensors geplaatst. Verder zijn er een aantal leidingen geïsoleerd in Hoofddorp en Haarlem Zuid.

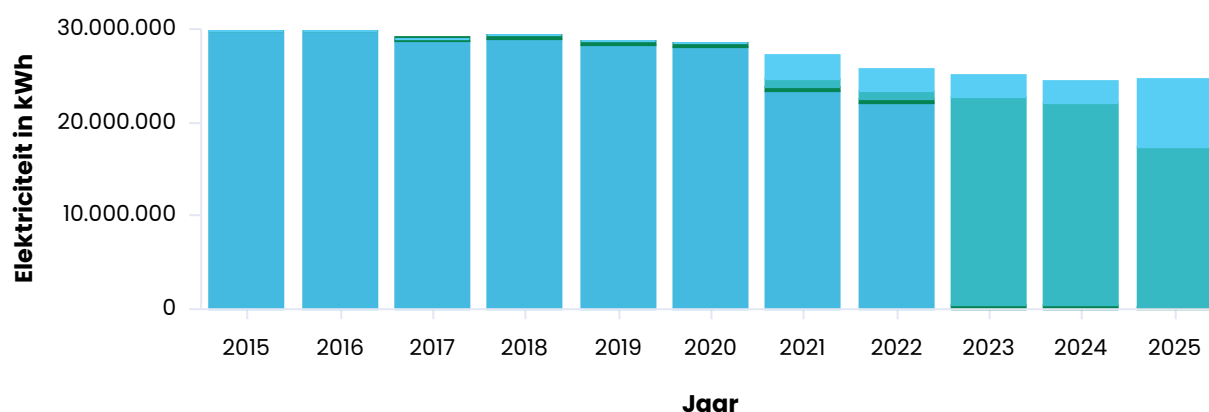
Ten opzichte van 2015 is er al 35% gas bespaard.

*Graaddagen worden gebruikt om na te gaan in welke mate er moet worden verwarmd. Indien de gemiddelde dagtemperatuur onder de 18 graden is, worden voor die dag graaddagen berekend.

Ten opzichte van 2024 1% meer elektriciteit verbruikt; besparing van 18% t.o.v. 2015

Het minimaal grotere elektriciteitsverbruik ten opzichte van vorig jaar is grotendeels te verklaren door een maatregel die is genomen om de disbalans in de ondergrondse warmte-koude-opslag in Hoofddorp voor een deel te corrigeren. Wat Haarlem Zuid betreft is er een reductie van 2,9% gerealiseerd aangezien ook meerdere stroom besparende maatregelen zijn genomen: een aantal (afzuigings)ventilatoren en een koelmachine in bouwdeel 6 zijn vervangen. Daarnaast zijn nieuwe airco units geplaatst.

- Elektriciteit grijs in kWh (levering)
- Eigen zonproductie in kWh
- Elektriciteit groen EU stroom in kWh (levering)
- Elektriciteit groen NL in kWh (levering)

Jaar	Elektriciteit grijs in kWh (levering)	Eigen zonproductie in kWh	Elektriciteit groen EU stroom in kWh (levering)	Elektriciteit groen NL in kWh (levering)
2015	29.838.546	0	0	0
2016	29.690.732	0	0	0
2017	28.654.090	348.999	0	0
2018	28.965.198	393.286	0	0
2019	28.275.107	386.072	0	0
2020	28.067.877	380.842	0	0
2021	23.447.165	362.607	798.282	2.605.241
2022	22.107.949	412.986	781.476	2.456.439
2023	0	374.434	22.259.443	2.388.106
2024	0	344.239	21.694.799	2.325.576
2025	0	256.920	17.038.874	7.302.374

De energiecijfers hebben betrekking op het vastgoed in eigendom van het Spaarne Gasthuis en huurlocaties.

Conclusie en vooruitblik

Het totale energieverbruik van alle hoofdlocaties neemt jaarlijks structureel af, waarbij twee van de drie locaties al significant minder kWh/m² gebruiken dan de 2030 doelstelling 280 kWh/m². In 2026 gaan wij door met het optimaliseren van onze binnenklimaatinstallaties en doen we energiebesparende investeringen. Bij aanschaf van medische apparatuur wordt het energieverbruik, indien relevant, meegewogen als duurzaamheidscriteria.

Compliance met milieuwet- en regelgeving (m.b.t. vastgoed en breder)

- Het Spaarne Gasthuis heeft één milieuvergunning. Deze heeft betrekking op locatie Haarlem Zuid in verband met een formaline opslag.
- Er zijn in 2025 geen milieu-gerelateerde klachten ontvangen.
- Er zijn in 2025 externe milieucontroles geweest op locatie Hoofddorp en Haarlem Zuid. De opvolging ervan loopt in afstemming met het bevoegd gezag. Deze hebben betrekking gehad op verplichte energiebesparende maatregelen en milieu wet- en regelgeving.

(In)directe CO₂-uitstoot door vervoers-bewegingen reduceren

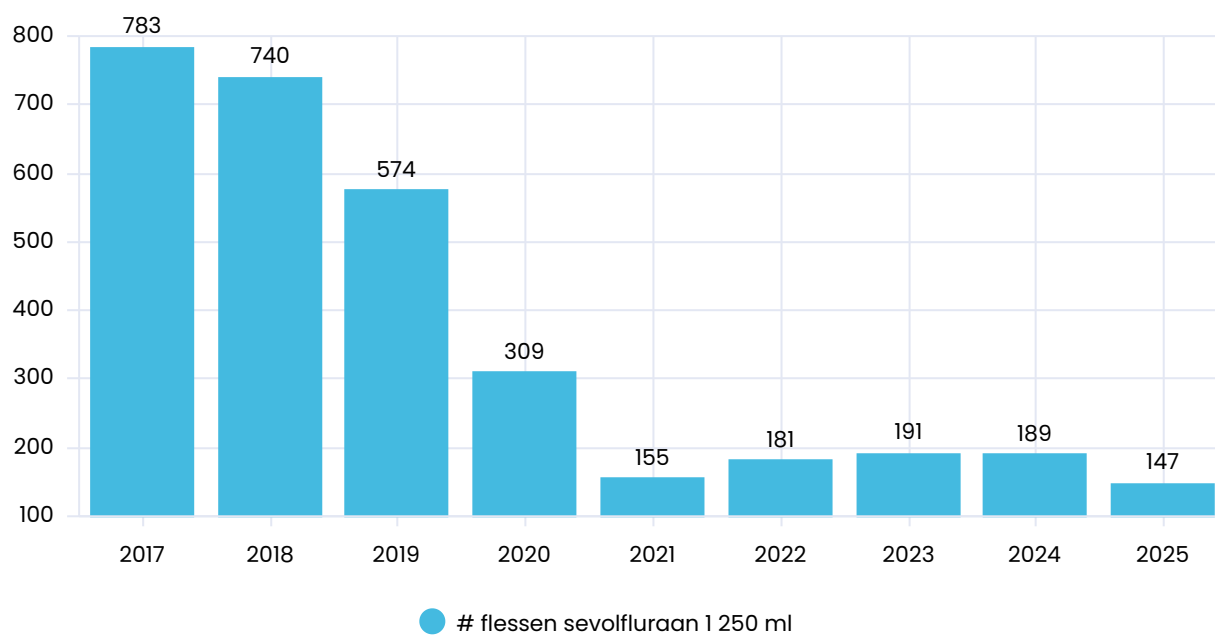
Naast energiebesparing en groene energie dragen wij door het beperken van mobiliteitsbewegingen van en naar het ziekenhuis bij aan het terugdringen van CO₂-uitstoot:

- Wij zetten in op zorg zonder reisbewegingen en verdere digitalisering. In 2025 heeft 21% van de polibezoeken telefonisch of via videobellen plaatsgevonden. Ter vergelijking: voor Covid-19 in 2019 was 15% van de poliafspraken op afstand.
- We hebben ons eigen wagenpark voor een deel vernieuwd. Met 60% van onze wagens rijden we nu elektrisch.
- We zetten in op het stimuleren van duurzamere keuzes voor het woon-werkverkeer, bijvoorbeeld met de fietsregeling die in 2022 is geïntroduceerd. Er wordt gewerkt aan een integrale richtinggevende duurzame vervoersregeling die het gebruik van duurzaam vervoer nog meer stimuleert, naast bestaande stimuleringsinitiatieven zoals de fietsregeling. Door middel van een AFAS-enquête onder alle medewerkers en medische specialisten en relevante extrapolatie van de woon-werkverkeer reisbewegingen, kwamen wij op een CO₂-bijdrage van 19% aan de gekwantificeerde CO₂-voetafdruk van het Spaarne Gasthuis. Het viel op dat er ten opzichte van 2024 duurzamer wordt gereisd; verhoudingsgewijs meer elektrisch, meer fiets- en ov-kilometers.
- Afdeling inkoop neemt het thema duurzame mobiliteit mee in gesprekken met leveranciers en inkooptrajecten. Zo worden inmiddels diverse koeriersritten volledig elektrisch uitgevoerd.

Reductie van overige broeikasgassen*

Naast CO₂ zijn er nog andere broeikasgassen die in een ziekenhuis worden uitgestoten. Denk bijvoorbeeld aan synthetische koudemiddelen die worden gebruikt in koelcellen, vriezers en airco- en klimaatsystemen. Deze kunnen vrijkomen bij lekkage en worden daardoor frequent gemonitord. Daarnaast worden in een ziekenhuis dampvormige anesthetica gebruikt. Ook deze zijn sterke broeikasgassen. Daarom besloot zeven jaar geleden de vakgroep anesthesie van het Spaarne Gasthuis met het oog op duurzaamheid zo min mogelijk dampvormige anesthetica (zoals Sevofluraan) te gebruiken. In vergelijking met 2017 gebruikten ze in 2025 81% minder van deze damp (Sevofluraan). Schadelijkere dampvormige anesthetica zoals Desfluraan en Isofluraan gebruiken we helemaal niet, lachgas alleen nog in enkele gevallen.

Gebruik van damp

Verbruik van ons meest gebruikt dampvormig anestheticum Sevofluraan

*Overige broeikasgassen hebben een ander Global Warming Potential dan CO₂ en worden voor de vergelijking uitgedrukt in CO₂-equivalent in het scope 1,2,3 overzicht bovenaan.

Minder milieubelasting medicatie

Geneesmiddelen leveren een waardevolle bijdrage aan het voorkomen en genezen van ziekten en dragen op die manier bij aan het verbeteren van de kwaliteit van leven. Door het gebruik van medicatie komen echter ook reststoffen via urine en ontlasting in het grond- en oppervlaktewater terecht. Het doorspoelen van ongebruikte (vloeibare) medicatie via de gootsteen of het toilet draagt hier ook aan bij. Medicijnresten vormen een risico voor de dieren en planten die in het oppervlaktewater leven. Daarnaast heeft de productie van geneesmiddelen een klimaat- en milieu-impact. Redenen genoeg om medicatie gepast voor te schrijven en zo weinig mogelijk medicatie te verspillen. Hier zetten de Apotheek Spaarne Gasthuis en onze zorgafdelingen samen op in.

Gepaste verstrekking (en gepast voorschrijven) van medicijnen

Zo veel mogelijk CT contrast en medicijnresten in het afvalwater verminderen

Gepaste verstrekking (en gepast voorschrijven) van medicijnen

Wat we al doen:

- De apotheek heeft in 2025 een nieuwe module van ons elektronisch patiënten systeem geïmplementeerd, waarbij de inkoop en de logistiek van medicatie volledig is opgenomen. Het voordeel hiervan is dat er nu informatie beschikbaar is over hoeveel er van welk geneesmiddel aan welke patiënt is geleverd en toegediend. Betere informatie kan gebruikt worden om nog beter te sturen op de levering van de medicatie.
- Twee apothekers nemen actief deel aan het landelijk programma 'Samen de Zorg Vergroenen'. Binnen dit programma worden 8 [interventies](#) voorgesteld om overmatig medicijngebruik te reduceren en verantwoord voorschrijven te bevorderen. Hiervan zijn er al twee volledig en vier deels gerealiseerd. Het is onze ambitie om nog minimaal twee aanvullende initiatieven ziekenhuisbreed te implementeren. Zo zijn we in het Spaarne Gasthuis al heel bewust bezig met paracetamol oraal geven in plaats van intraveneus. Daarnaast waren we het eerste ziekenhuis dat de indicatie en beoogde behandelduur (middels een farmaceutische ontslagbrief) van meervoudige antistollingstherapieën met de eerste lijn (openbare apotheek) deelt. Dit draagt bij aan het verminderen van het oneigenlijk gebruik van antistollingsmedicatie en dus aan de medicatieveiligheid en de duurzaamheid.
- Voor het verminderen van de retourmedicatie hebben wij al een aantal stappen genomen zoals de optimalisatie 'medicatie op naam vs. medicatievoorraad op de afdeling'; continue monitoring van de gemiddelde ligduur op de afdeling en het mogelijk bijstellen van het 'aantal dagen standaardlevering bij op naam leveringen'.
- Daarnaast zijn de eerste stappen gezet om het doorgebruik van thuismedicatie te implementeren. Als dit succesvol is, neemt het aantal op naam leveringen af met als gevolg minder retouren en spillage.

- Verder wordt ingezet op meer bewustwording creëren bij de verpleegkundigen, wanneer medicatie op naam door hen actief wordt aangevraagd in ons elektronisch patiëntendossier. Bijvoorbeeld om dubbele bestellingen meteen bij de bron, de aanvrager, te ondervangen en niet pas bij de apotheek.
- De apotheek maakt bij het voorschrijven van medicatie steeds meer inzichtelijk wat 'groene keuze geneesmiddelen' zijn en ontwikkelt instructiemateriaal met betrekking tot duurzamere keuzes rondom medicatiebestelling en -toediening.
- De apotheek levert zelfge vulde spuit en aan de OK. Deze zijn lang houdbaar en voorkomen daarmee het onnodig weggooien van niet-gebruikte spuit en die standaard worden klaargelegd voor een operatie.

Zo veel mogelijk CT contrast en medicijnresten in het afvalwater verminderen

Op het gebied van zo min mogelijk medicijnresten in het afvalwater zijn we in gesprek met het waterschap over waterzuiveringsmogelijkheden in de regio, zetten we in op de juiste afvoer van niet gebruikte medicatie (niet door de gootsteen wegspoelen) en informeren wij patiënten over het inleveren van medicijnen. Daarnaast onderzoeken wij de waterfilteringssystemen op afdelingen zoals de IC.

Op naar de beste zorg
met de kleinste
ecologische voetafdruk!

—

Duurzaamheid Spaarne Gasthuis

Anne-Luise Brehm, senior adviseur duurzaamheid

www.spaarnegasthuis.nl/duurzaamheid

Meer informatie over duurzaamheid in het Spaarne Gasthuis?

Mail naar duurzaam@spaanegasthuis.nl

